

საშვილოსნოს ყელის
პათოლოგიათა ციტოლოგიური
დიაგნოსტიკა
პაპანიკოლაუს მეთოდით

კლინიკური მდგომარეობის მართვის სახელმწიფო
სტანდარტი

(პროტოკოლი)

საშვილოსნოს ყელის პათოლოგიათა ციტოლოგიური დიაგნოსტიკა პაპანიკოლაუს მეთოდით

1. დეფინიცია, სინონიმები, კლასიფიკაცია და ტერმინოლოგია

1988 წელს აშშ-ს ონკოლოგიის ნაციონალური ცენტრის მიერ მერილენდის შტატში, ქ. ბეტესდაში ჩატარდა ღია კონსილიუმი ციტოლოგების, პათოლოგების, კლინიცისტების და პროფესიული ორგანიზაციების წარმომადგენლების მონაწილეობით. შემოდგულ იქნა ე.წ. ბეტესდას სისტემა (ციტოლოგიური კლასიფიკაცია). შემდეგ, 1991 წელს და 2001 წელს მოხდა მისი გადასინჯვა. „პაპ-ნაცხი,“ და “პაპ-ტესტი“ წარმოადგენს სინონიმურ ცნებებს და გულისხმობს საშვილოსნოს ყელის პათოლოგიათა ციტოლოგიურ დიაგნოსტიკას. მეთოდის მგრძობელობა საშუალოდ 100%-ია, სარწმუნოება – 98%. მტკიცებულებათა ხარისხი: A. (Comprehensive Cervical Cancer Control–A guide to essential practice. World Health Organization. 2004; გვ.8).

ბეტესდას კლასიფიკაცია (Bethesda. 2001)

პრეპარატის ხარისხის შეფასება

- მასალა დამაკმაყოფილებელია შეფასებისათვის;
- მასალა არადამაკმაყოფილებელია შეფასებისათვის;
- მასალა უვარგისია დიაგნოსტიკისათვის;
- მასალა შედეგილი და გამოკვლეულია, მაგრამ არადამაკმაყოფილებელია ეპითელიუმის მდგომარეობის შეფასებისათვის.

ზოგადი კატეგორიზაცია

- ინტრაეპითელური დაზიანება, ან ავთვისებიანი პროცესი არ აღინიშნება;
- ეპითელური უჯრედების ანომალიით (დააზუსტეთ ბრტყელუჯრედოვანი ან ჯირკვლოვანი)
- სხვა: ენდომეტრიული უჯრედები >40 წლის პაციენტებში.

ალჟერიოთი ინტიმპრეტაცია/ღიაბნოზი

არასიმსივნური პროცესები

ინტრაეპითელური დაზიანება ან ავთვისებიანი პროცესი არ აღინიშნება.

- მიკროორგანიზმები
 - Trichomonas vaginalis
 - კანდიდას ტიპის სოკო
 - ვაგინალური ფლორის სიჭარბე, დამახასიათებელი ბაქტერიული ვაგინოზისათვის
 - აქტინომიციტების ტიპის ბაქტერიები
 - მარტივი ჰერპესის ვირუსისათვის დამახასიათებელი უჯრედული ცვლილებები.

სხვა არასიმსივნური ცვლილებანი

- რეაქტიული უჯრედული ცვლილებები, ასოცირებული:
 - ანთებასთან (მათ შორის, ტიპიურ რეპარაციასთან);
 - დასხივებასთან;
 - საშვილოსნოსშიდა კონტრაცეპციასთან.
- ჯირკვლოვანი უჯრედები კეთილთვისებიანი ცვლილებებით ჰისტერექტომიის შემდეგ
 - ატროფიული ცვლილებები

სხვა

- ენდომეტრიული უჯრედები (>40 ასაკის ქალებში)

ეპითელური უჯრედების ანომალიები

- ბრტყელუჯრედოვანი ეპითელიოციტები
 - ატიპიური ბრტყელი ეპითელიოციტები
 - განუსაზღვრელი (უცნობი) მნიშვნელობის ატიპიით (Atypical Squamous Cells of Undetermined Significance - ASCUS)
 - HSIL-ის გამორიცხვა შეუძლებელია

- დაბალი ხარისხის ინტრაეპითელური დაზიანება (Low-Grade Squamous Intraepithelial Lesion - LSIL):
 - ადამიანის პაპილომავირუსით (HPV) გამოწვეული უჯრედული ცვლილებები/მსუბუქი დისპლაზია/CIN 1 (Cervical Intraepithelial Neoplasia)
- მაღალი ხარისხის ინტრაეპითელური დაზიანება (High-Grade Squamous Intraepithelial Lesion - HSIL):
 - ზომიერი დისპლაზია (CIN2) და მძიმე დისპლაზია (CIN3) კარცინომა in situ
 - ინვაზიაზე საექვო ციტოლოგიური ნიშნებით
- ბრტყელუჯრედოვანი კარცინომა
- ჯირკვლოვანი ეპითელიოციტები
 - ატიპიური
 - ენდოცერვიქსის უჯრედები
 - ენდომეტრიული უჯრედები
 - ჯირკვლოვანი უჯრედები
 - ატიპიური ჯირკვლოვანი/ენდოცერვიქსის უჯრედები, საექვო ავთვისებიანობაზე
 - ენდოცერვიქსის ადენოკარცინომა in situ
 - ადენოკარცინომა
 - ენდოცერვიქსის
 - ენდომეტრიუმის
 - საშვილოსნოსგარე წარმოშობის
 - არაკლასიფიცირებული.

2. ბამოკვლევის სქემა

1. საშვილოსნოს ყელის პათოლოგიების სრულყოფილი დიაგნოსტიკისათვის აუცილებელია კლინიკური მონაცემების გათვალისწინება.
2. მასალის აღება მაქსიმალურად ინფორმაციულია 28-დღიანი ციკლის დროს მე-8-21 დღეებს შორის ინტერვალში. დღეისათვის ციტოლოგიური მასალის მისაღებად გინეკოლოგები იყენებენ სავადასხვა ინსტრუმენტს. საშვილოსნოს

- ყელის ნაცხის ასაღებად საუკეთესო ინსტრუმენტად მიჩნეულია „საშვილოსნოს ყელის ჯაგრისი“ („cervix brush“).
3. ციტოლოგიური გამოკვლევისათვის მასალის აღება უნდა მოხდეს როგორც ექტო- ისე ენდოცერვიქსიდან წრიული მოძრაობით, სასურველია თითოეული სხვადასხვა მინაზე და ერთ მინაზე სხვადასხვა მიმართულებით განთავსდეს. ციტოლოგიური შესწავლისათვის უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება მასალის სწორ აღებას, რადგან ცნობილია, რომ არასწორად აღებული მასალა შემთხვევათა დაახლოებით 62%-ში ცრუ ციტოლოგიური დიაგნოზის მიზეზია. მასალის აღება არ შეიძლება საშოს გამორეცხვის, მედიკამენტების შეყვანის და სქესობრივი აქტის შემდეგ მინიმუმ 4-5 დღის განმავლობაში.
 4. მასალის აღებიდან 30 წამში უნდა მოხდეს ფიქსაცია 95 ეთილის სპირტით, რაც ხელს უშლის „გაშრობის“ არტეფაქტების განვითარებას. ყველაზე გავრცელებულია ფიქსაციის შემდეგ ჰაერზე გაშრობა. მასალა ვარგისია +4°C-ზე 3-7 დღე, -4°C-ზე 1-3 თვე.

რეკომენდაციები განვითარებული ქვეყნებისათვის Pap სკრინინგის განხორციელებისათვის:

1. რუტინული ციტოლოგიური გამოკვლევა პაპანიკოლაუს მეთოდით რეკომენდებულია რეპროდუქციული ასაკის ქალებისათვის;
2. Pap ტესტირება უნდა დაიწყოს სქესობრივი ცხოვრების დაწყებისთანავე და განმეორდეს ყოველწლიურად. ნორმალური ციტოლოგიური სურათის შემთხვევაში დროის ინტერვალი შეიძლება გაიზარდოს სრულ შეწყვეტამდე.
3. Pap სკრინინგი შეიძლება შეწყდეს 65 წლის შემდეგ, თუ მანამდე რეგულარულად ხდებოდა Pap მეთოდით გამოკვლევა და ციტოლოგიური სურათი მუდმივად იყო ნორმალური.

რეკომენდაციები განვითარებადი ქვეყნებისათვის Pap სკრინინგის განხორციელებისათვის:

1. ეკონომიკური მდგომარეობის გამო, რეკომენდებულია Pap სკრინინგის გამხორციელება 35-50 წლის ქალებში, რადგან ამ ასაკში სიმსივნისწინარე და სიმსივნური პროცესები ყველაზე ხშირია, ან სიცოცხლეში ერთხელ მაინც.

3. დიაგნოზი

დიაგნოსტიკური კრიტერიუმები:

ა) დამადასტურებელი; დიაგნოზის დადასტურებისათვის აუცილებელია შემდგომი მორფოლოგიური კრიტერიუმების არსებობა:

1. ექტოცერვიქსის მრავალშრიანი ბრტყელი ეპითელიუმის ჰისტოარქიტექტონიკა დარღვეულია;
2. სიმსივნური უჯრედები მოიცავს ექტოცერვიქსის მთელ სისქეს;
3. ბაზალური მემბრანის მთლიანობა დარღვეულია;
4. აღინიშნება სიმსივნური უჯრედების ინვაზია სტრომაში;
5. აღინიშნება მრავლობითი პათოლოგიური მიტოზები.

ბ) გამომრიცხავი:

1. ბაზალური მემბრანის მთლიანობა შენარჩუნებულია;
2. პათოლოგიური მიტოზები არ აღინიშნება;
3. დისპლაზიური უჯრედები არ აღინიშნება.

4. გაიდლაინი, რომელსაც ეყრდნობა აღნიშნული პროტოკოლი –

„საშვილოსნოს ყელის პათოლოგიათა ციტოლოგიური დიაგნოსტიკა პაპანიკოლაუს მეთოდით“

5. აღამიანური და მატერიალურ-ტიქნიკური რესურსი

ციტოპათოლოგი ან ლაბორანტი, ჰისტოპათოლოგი, გინეკოლოგი.
ციტოცენტრიფუგა, ქიმიური ჭურჭელი, სისტემა მანუალური
შედგენისთვის, ციტობრაში, სინათის მიკროსკოპი, ციფრული გამოსახულების
ანალიზის სისტემა, ციტოსპრეი, კოლპოსკოპი .